

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Bezpieczeństwo dostaw i przystępne ceny energii: warianty działań natychmiastowych i przygotowania na najbliższą zimę«”

(COM(2022) 138 final)

(2022/C 443/20)

Sprawozdawczyni: **Alena MASTANTUONO**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 2.5.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	21.6.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	13.7.2022
Sesja plenarna nr	571
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	188/3/13

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Omawiany komunikat należy postrzegać w ogólnym kontekście inicjatywy REPowerEU, której głównym celem jest odejście od rosyjskich paliw kopalnych. Sytuacja jest poważna i wymaga bezprecedensowej reakcji oraz maksymalnego poziomu solidarności i zaufania między państwami członkowskimi UE. Europa potrzebuje skutecznego planu, który przewidywałby różne scenariusze niedoboru energii oraz nakreślił, w jaki sposób należy zaradzić tym sytuacjom za pomocą wspólnych działań państw członkowskich UE oraz jak najskuteczniej wykorzystać i rozwinąć infrastrukturę energetyczną. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zachęca państwa członkowskie do podejmowania wspólnych działań w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i jej efektywnego wykorzystania.

1.2. Mniejsza zależność od rosyjskiego gazu oznacza większą autonomię i wymaga większego wykorzystania zasobów dostępnych w UE, m.in. szybkiego rozwinięcia odnawialnych źródeł energii. UE powinna zatem maksymalnie wykorzystać dostępne zasoby własne i istniejące zdolności, aby stawić czoła niedoborom w dostawach energii. Źródła lokalne nie będą jednak wystarczające ani łatwo dostępne, w związku z czym UE musi nawiązać nowe partnerstwa z wiarygodnymi krajami. EKES podkreśla tu, że przy ustanawianiu partnerstw energetycznych z państwami spoza UE należy uważnie uwzględnić wpływ zależności od krajów, które nie podzielają wartości UE lub które można by uznać za nieprzyjazne reżimy.

1.3. Główną przyczyną obecnych wysokich cen energii elektrycznej jest gaz, który winduje ceny w górę. Jedynym idealnym rozwiązaniem tego problemu byłoby zwiększenie produkcji i wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł niekopalnych w stopniu odpowiadającym zapotrzebowaniu na energię elektryczną.

1.4. Choć w komunikacie skoncentrowano się na krótkoterminowych środkach mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw i przystępnych cen, środki te należy rozpatrywać w ramach celów długoterminowych. Zdaniem EKES-u fundamentalne znaczenie ma to, by bez ustanku i konsekwentnie przestrzegać wszystkich podstawowych celów zrównoważonego systemu energetycznego, takich jak zapewnienie bezpieczeństwa dostaw, rozsądne koszty i ceny oraz zrównoważenie środowiskowe.

1.5. Wsparcie bezpośrednie jest niewątpliwie najbardziej realistyczną opcją jako środek nadzwyczajny. Wykorzystanie zwiększonych dochodów z podatku VAT i podatku energetycznego może pomóc państwom członkowskim w finansowaniu takich środków. Wszelkie środki wsparcia mające na celu złagodzenie kryzysu powinny być tymczasowe i dobrze ukierunkowane na tych najbardziej dotkniętych kryzysem, niezależnie od tego, czy mowa tu o obywatelkach i obywatelach, MŚP czy też branżach energochłonnych. W komunikacie pominięto jednak to, że również konsumenci muszą podjąć znaczne wysiłki na rzecz ograniczenia zużycia gazu. Rekompensata, która nie prowadzi do zmniejszenia zużycia gazu, nie jest zatem rozwiązaniem zrównoważonym.

1.6. Sytuacja powinna wymagać jedynie ukierunkowanych środków tymczasowych w państwach członkowskich, które to środki miałyby najmniejszy możliwy zakłócający wpływ na rynek UE, lub środków na szczeblu UE, które nie zagrażają wysiłkom na rzecz dekarbonizacji ani dostawom energii. Ogólnie rzecz biorąc, interwencje rynkowe wiążą się z ryzykiem działania na szkodę celów długoterminowych, ponieważ powodują niepewność inwestycyjną i zniechęcają do dekarbonizacji w przemyśle energetycznym. EKES zgadza się z wnioskami Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), zgodnie z którymi rynek energii elektrycznej okazał się sprawnie funkcjonujący, jeśli chodzi o unikanie ograniczeń produkcji lub nawet przerw w dostawach energii elektrycznej na niektórych obszarach.

2. Uwagi ogólne

2.1. Po podjęciu przez Kreml decyzji o odcięciu niektórych krajów europejskich od dostaw gazu europejskie przywódcynie i europejscy przywódcy zrozumieli powagę sytuacji, która wymaga bezprecedensowej reakcji oraz maksymalnego poziomu solidarności i zaufania między państwami członkowskimi UE. Europa potrzebuje skutecznego planu, który przewidywałby różne scenariusze niedoboru energii oraz nakreślił, w jaki sposób należy zaradzić tym sytuacjom za pomocą wspólnych działań państw członkowskich UE oraz jak najskuteczniej wykorzystać infrastrukturę energetyczną.

2.2. Omawiany komunikat należy postrzegać w ogólnym kontekście inicjatywy REPowerEU, której głównym celem jest odejście od rosyjskich paliw kopalnych. EKES odsyła tu do swoich wcześniejszych opinii⁽¹⁾ zawierających poglądy i przesłania dotyczące zarówno krótko-, jak i długoterminowych środków reagowania na wyzwania związane z tym problemem.

2.3. Chociaż w komunikacie skoncentrowano się na krótkoterminowych środkach mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw i przystępnych cen, środki te należy rozpatrywać w ramach celów długoterminowych. Zdaniem EKES-u fundamentalne znaczenie ma to, by bez ustanku i konsekwentnie przestrzegać wszystkich podstawowych celów zrównoważonego systemu energetycznego, takich jak zapewnienie bezpieczeństwa dostaw, rozsądne koszty i ceny oraz zrównoważenie środowiskowe. Należy uznać, że w wypadku wielu środków, zwłaszcza dużych inwestycji, potrzeba więcej czasu na praktyczne wdrożenie, a zaradzenie sytuacji nadzwyczajnej może wymagać kompromisowych działań krótkoterminowych.

2.4. Bez kompleksowego podejścia istnieje duże ryzyko, że poważne symptomy kryzysowe zostaną zażegnane za pomocą środków, które są albo nieefektywne, albo – co gorsze – sprzeczne z podstawowymi celami. Absolutnym priorytetem Unii Europejskiej musi być zapewnienie równego dostępu do energii po przystępnych cenach oraz bezpieczeństwa dostaw energii po rozsądnych kosztach, przy jednoczesnym dążeniu do neutralności klimatycznej.

3. Uwagi szczegółowe – bezpieczeństwo dostaw gazu po rozsądnych kosztach

3.1. W komunikacie zaproponowano wspólne działania europejskie mające na celu rozwiązanie problemu dostaw gazu. Środki te obejmują partnerstwa UE z państwami trzecimi oraz ułatwianie zbiorowych zakupów, a także wspólną politykę magazynowania gazu.

3.2. Mniejsza zależność od rosyjskiego gazu oznacza większą autonomię i wymaga większego wykorzystania zasobów dostępnych w UE, w tym szybkiego rozwinięcia odnawialnych źródeł energii. UE powinna zatem maksymalnie wykorzystać dostępne zasoby własne i istniejące zdolności, aby stawić czoła niedoborom w dostawach energii.

3.3. Niemniej wyraźnie widać, że źródła lokalne nie będą wystarczające ani łatwo dostępne, w związku z czym UE musi nawiązać nowe partnerstwa z krajami trzecimi. EKES podkreśla tu, że przy ustanawianiu partnerstw energetycznych z państwami spoza UE należy uważnie uwzględnić wpływ zależności od krajów, które nie dzielają wartości UE lub które można by uznać za nieprzyjazne reżimy.

3.4. W związku z tym UE powinna dokładnie przeanalizować zalety i wady importu wodoru z państw trzecich, a także poszukiwać odpowiednich rozwiązań wewnątrz Unii Europejskiej.

3.5. Terminale LNG, obiekty magazynowania gazu oraz rurociągi do zróżnicowanych dostaw odgrywają kluczową rolę w bezpieczeństwie dostaw gazu. Aby w zrównoważony sposób wykorzystać zasoby dostępne w UE, Europa będzie musiała dokonać olbrzymich inwestycji w infrastrukturę oraz badania, rozwój i innowacje. EKES zachęca państwa członkowskie do podejmowania wspólnych działań w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i jej efektywnego wykorzystania. Zwraca uwagę na bieżące projekty, takie jak wspólny leasing terminalu LNG przez Finlandię i Estonię.

⁽¹⁾ Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 123 oraz Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 129.

3.6. EKES zdecydowanie popiera nowe przepisy dotyczące magazynowania gazu, które zostały szybko uzgodnione przez europejskich współpracodawców. Dobrze wypełnione obiekty magazynowania gazu pomogą zagwarantować bezpieczną zimę (2022/2023), zapewniając ochronę przed gwałtownymi wzrostami cen, ochronę Europejczyków przed ubóstwem energetycznym i konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw.

3.7. Zgodnie ze swoją opinią w sprawie polityki UE w zakresie magazynowania gazu ⁽²⁾ EKES postrzega współpracę z państwami trzecimi jako środek uzupełniający w stosunku do inwestycji w nową infrastrukturę, które zwiększą bezpieczeństwo energetyczne Europy. Wzywa Radę i Parlament do rozważenia wykorzystania obiektów magazynowania gazu w wiarygodnych krajach sąsiadujących, w tym w Ukrainie, co przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw.

4. Uwagi szczególne – rozwiązanie problemu wysokich cen energii elektrycznej

4.1. Gwałtowny wzrost cen energii w następstwie pandemii, który dodatkowo pogorszył się w wyniku rosyjskiej inwazji na Ukrainę, ma wpływ na wielu konsumentów i prowadzi do wzrostu ubóstwa energetycznego w całej Europie. Sytuacja osób, które już wcześniej borykały się z ubóstwem energetycznym, pogarsza się, a konsumenci, którzy w przeszłości nie mieli problemów z płaceniem rachunków za energię, są zagrożeni ubóstwem.

4.2. Komisja opublikowała już szereg inicjatyw mających na celu rozwiązanie problemu wysokich cen energii i ich skutków, w tym zestaw działań i środków wsparcia ⁽³⁾, a także warianty przedstawione w komunikacie REPowerEU na rzecz wspierania najsłabszych obywateli i najbardziej dotkniętych przedsiębiorstw, takich jak sektory energochłonne, z myślą o zmniejszeniu kosztów produkcji i większych wysiłkach na rzecz dekarbonizacji. EKES z zadowoleniem przyjmuje objęcie środkami wsparcia również MŚP i sądzi, że ma to kluczowe znaczenie.

4.3. EKES aprobuje przedstawioną w omawianym komunikacie analizę zalet i wad różnych wariantów rozwiązania problemu wysokich cen energii elektrycznej i skutków tych wysokich cen dla obywateli i przedsiębiorstw. Warianty obejmują dwa rodzaje środków: wsparcie finansowe w celu złagodzenia wpływu wysokich cen oraz interwencje rynkowe mające wpłynąć na same ceny.

4.4. Wsparcie bezpośrednie jest niewątpliwie najbardziej realistyczną opcją jako środek nadzwyczajny. Wykorzystanie zwiększonych dochodów z podatku VAT i podatku energetycznego może pomóc państwom członkowskim w finansowaniu takich środków. Wszelkie środki wsparcia mające na celu złagodzenie kryzysu powinny być tymczasowe i dobrze ukierunkowane na tych najbardziej dotkniętych kryzysem, niezależnie od tego, czy mowa tu o obywatelkach i obywatelach, MŚP czy też branżach energochłonnych. W komunikacie pominięto jednak to, że również konsumenci muszą podjąć znaczne wysiłki na rzecz ograniczenia zużycia gazu. Rekompensata, która nie prowadzi do zmniejszenia zużycia gazu, nie jest zatem rozwiązaniem zrównoważonym.

4.5. Jak słusznie stwierdzono w komunikacie, nie ma idealnego rozwiązania. Każda interwencja na rynku energii będzie miała negatywne skutki. W wielu przypadkach mogą to być zakłócenia rynku, koszty budżetowe, zakłócenia dostaw czy też negatywny wpływ na inwestycje lub na zachowania konsumentów. Krótko mówiąc, interwencje takie mogą mieć wpływ na wysiłki na rzecz dekarbonizacji lub narazić na szwank bezpieczeństwo dostaw.

4.6. Nakreślony przez Komisję obraz świadczy zatem o tym, że Europa stoi w obliczu złożonego potrójnego wyzwania, na które składają się bezpieczeństwo energetyczne, przystępne ceny i walka ze zmianą klimatu. Po raz kolejny uwypukla to potrzebę kompleksowego podejścia do wszystkich polityk i środków z myślą o zapewnieniu ich spójności z celem ogólnej zrównoważoności systemu energetycznego oraz przyczynieniu się do jego osiągnięcia.

4.7. Jak stwierdzono w dokumencie, nie ma uniwersalnego rozwiązania, co daje każdemu państwu członkowskiemu swobodę poszukiwania najodpowiedniejszego rozwiązania. Jednakże w przypadku rynku energii UE jakakolwiek interwencja może mieć wpływ na pozostałą część rynku. Stąd też sytuacja powinna wymagać jedynie ukierunkowanych środków tymczasowych w państwach członkowskich, które to środki miałyby najmniejszy możliwy zakłócający wpływ na rynek UE, lub środków na szczeblu UE, które nie zagrażają wysiłkom na rzecz dekarbonizacji ani dostawom energii.

⁽²⁾ Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 129.

⁽³⁾ COM(2021) 660 final.

4.8. EKES zgadza się z wnioskiem zawartym w niedawnym sprawozdaniu ACER (*), iż rynek energii elektrycznej okazał się sprawnie funkcjonujący, jeśli chodzi o unikanie ograniczeń produkcji lub nawet przerw w dostawach energii elektrycznej na niektórych obszarach. Według oceny ACER obecną strukturę rynku warto by zachować. Ponadto niektóre długoterminowe usprawnienia mogą okazać się kluczowe dla osiągnięcia ambitnej ścieżki dekarbonizacji UE w ciągu najbliższych 10 do 15 lat i to po niższych kosztach, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw. EKES podkreśla, że wszelkie zmiany w strukturze rynku muszą opierać się na dokładnej analizie skutków gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

4.9. EKES zgadza się z Komisją, że główną przyczyną obecnych wysokich cen energii elektrycznej jest gaz, który winduje w górę również ceny energii elektrycznej poprzez system cen krańcowych. Idealnym rozwiązaniem tego problemu byłoby zwiększenie produkcji i wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł niekopalnych w stopniu odpowiadającym zapotrzebowaniu na energię elektryczną.

4.10. EKES uważa, że pułapy cenowe lub inne interwencje na hurtowych rynkach energii są problematyczne, ponieważ zniekształcałyby niezbędne sygnały cenowe i wiązałyby się ze złożonością w określaniu „właściwego” poziomu cen. Środki polityki budżetowej, takie jak podatki od nieoczekiwanych zysków, nie obniżają cen, lecz raczej są postrzegane jako źródło dochodów. Ogólnie rzecz biorąc, interwencje rynkowe wiążą się z ryzykiem działania na szkodę celów długoterminowych, ponieważ powodują niepewność inwestycyjną i zniechęcają do dekarbonizacji w przemyśle energetycznym.

Bruksela dnia 13 lipca 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

(*) Końcowa ocena ACER dotycząca struktury hurtowego rynku energii elektrycznej UE.